

АХБОРОТ ТИЗИМИДАГИ ЖАРAYONLAR VA ULARNI JORIY ETISH

Suyarov A.M.

Samarqand iqtisodiyot
va servis instituti dotsenti
akramsuyarov@mail.ru

Xudayqulov A.

Samarqand davlat universiteti Urgut filiali
Biznesni boshqarish va tabiiy
fanlar fakulteti 3-bosqich talabasi
xudayqulovazizbek499@gmail.com

Annotatsiya. Axborot tizimlari zamonaviy tashkilotlar uchun muhim ahamiyatga ega. Ular ma'lumotlarni to'plash, saqlash, qayta ishlash va tarqatishda yordam beradi. Axborot tizimlarining samarali ishlashi uchun jarayonlarni aniq belgilash va ularni muvaffaqiyatli joriy etish zarur. Ushbu maqolada axborot tizimidagi jarayonlar va ularni joriy etishning asosiy bosqichlari ko'rib chiqiladi.

Tayanch iboralar: jarayonlar, komponentlar, tashqi manba, statistik tahlil, prognozlash, strategiya, protseduralar.

Axborot tizimidagi jarayonlar

Axborot tizimidagi jarayonlar tashkilotlar va muassasalarda ma'lumotlarni boshqarish, saqlash, qayta ishlash va tarqatish uchun amalga oshiriladigan muhim faoliyatlardir. Axborot tizimidagi jarayonlar bir nechta asosiy komponentlardan iborat bo'lib, ular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Ma'lumotlarni yig'ish: Bu jarayon foydalanuvchilardan, tashqi manbalardan yoki boshqa tizimlardan ma'lumotlarni to'plashni o'z ichiga oladi. Ma'lumotlar aniq va ishonchli bo'lishi kerak.

2. Ma'lumotlarni saqlash: Yig'ilgan ma'lumotlar maxsus bazalarda saqlanadi. Bu jarayon ma'lumotlarning xavfsizligini ta'minlash va ularga tezkor kirishni osonlashtirish uchun muhimdir.

3. Ma'lumotlarni qayta ishlash: Saqlangan ma'lumotlar tahlil qilinadi va foydali ma'lumotlarga aylantiriladi. Bu jarayonda statistik tahlil, prognozlash va qaror qabul qilish jarayonlari amalga oshiriladi.

4. Ma'lumotlarni tarqatish: Foydalanuvchilarga kerakli ma'lumotlarni taqdim etish uchun turli usullar, masalan, hisobotlar, grafiklar yoki vizualizatsiyalar qo'llaniladi.

5. Ma'lumotlarni yangilash va saqlash: Ma'lumotlar doimiy ravishda yangilanib turishi zarur, shuning uchun ularni muntazam ravishda ko'rib chiqish va yangilash jarayonlari amalga oshiriladi.

Axborot tizimidagi jarayonlar tashkilotning ma'lumotlarni boshqarish qobiliyatini belgilaydi. Ularning samarali amalga oshirilishi tashkilotning raqobatbardoshligini oshirishga, qaror qabul qilish jarayonlarini yaxshilashga va umumiy samaradorlikni oshirishga yordam beradi. Har bir jarayonni doimiy ravishda tahlil qilish va takomillashtirish zarur, chunki bu tashkilotning muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir qiladi.

Jarayonlarni joriy etish

Jarayonlarni joriy etish — bu tashkilotda yangi jarayonlarni yoki mavjud jarayonlarni takomillashtirishni rejalashtirish, amalga oshirish va nazorat qilish jarayoni. Bu jarayonlar samaradorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va umumiy ish faoliyatini yaxshilash maqsadida amalga oshiriladi. Axborot tizimidagi jarayonlarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun quyidagi bosqichlarga amal qilish kerak:

1. Tahlil va rejalashtirish:

- Jarayonlarni joriy etishdan oldin, tashkilotning ehtiyojlarini aniqlash va mavjud jarayonlarni tahlil qilish zarur.
- Maqsadlar belgilanishi va ularga erishish uchun strategiya ishlab chiqilishi lozim.

2. Dasturiy ta'minotni tanlash:

- Jarayonlarni qo'llab-quvvatlash uchun mos dasturiy ta'minotni tanlash muhimdir. Dasturiy ta'minot foydalanuvchilarning ehtiyojlariga mos kelishi va oson foydalanilishi kerak.

3. Jarayonlarni ishlab chiqish:

- Har bir jarayon uchun aniq ko'rsatmalar va protseduralar ishlab chiqilishi lozim. Bu jarayonlar foydalanuvchilar tomonidan tushunarli bo'lishi kerak.

4. O'qitish va tayyorgarlik:

- Foydalanuvchilarni yangi tizimdan qanday foydalanishni o'rgatish uchun treninglar o'tkazish zarur. Bu jarayon foydalanuvchilarning tizimga tezda moslashishiga yordam beradi.

5. Sinov va nazorat:

- Jarayonlar joriy etilgandan so'ng, ularning samaradorligini sinovdan o'tkazish va natijalarni tahlil qilish kerak. Har qanday muammolarni aniqlash va bartaraf etish uchun nazorat jarayonlari amalga oshiriladi.

6. Doimiy takomillashtirish:

- Axborot tizimlari va jarayonlari doimiy ravishda yangilanib turishi kerak. Foydalanuvchilarning fikr-mulohazalari asosida jarayonlarni takomillashtirish zarur.

Jarayonlarni joriy etish tashkilotning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Bu jarayonlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun aniq reja, resurslar va xodimlarning ishtiroki zarur. Doimiy monitoring va takomillashtirish jarayoni esa tashkilotning raqobatbardoshligini saqlab qolishga yordam beradi

Xulosa

Axborot tizimidagi jarayonlar va ularni joriy etish tashkilotlarning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. To'g'ri rejalashtirilgan va joriy etilgan jarayonlar tashkilotga ma'lumotlarni samarali boshqarish imkonini beradi, bu esa raqobatbardoshlikni oshiradi. Tashkilotlar axborot tizimlarini muvaffaqiyatli joriy etish orqali o'z faoliyatlarini yanada samarali va innovatsion tarzda olib borishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Pressman, R. S. (2014). "Software Engineering: A Practitioner's Approach"
2. Elmasri, R., & Navathe, S. B. (2015). "Fundamentals of Database Systems"
3. Chelsea Yang (2021). Why Use Infographics for Education
<https://www.edrawsoft.com/infographics/why-use-infographics-foreducation.html>.
4. Т. С. Масылюк. Инфографика как средство визуализации информации. Методические рекомендации. г. Добрянка, 2017 г.